

בס"ד. ש"פ נשא, י"ב סיון, ה'תשכ"ח

(הנחה בלתי מוגה)

זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו וגו'¹, וכתוב² זאת חנוכת המזבח לאחר המשח אותו. וצריך להבין³, דממ"ש בתחלת הענין זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו, משמע, שהחנוכה של הנשיאים ומשיחת המזבח היו ביחד, וממ"ש בסיום הענין זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו, משמע, שמשיחת המזבח היא ענין בפני עצמו, והיתה צריכה להיות קודם חנוכת הנשיאים, והיינו, שאפילו הקרבת הקרבנות של הנשיא שהקריב ביום הראשון היתה לאחר משיחת המזבח דוקא. ומבואר בזה בלקוטי תורה⁴, שחנוכת המזבח ע"י קרבנות הנשיאים הו"ע של נתינת כח לכללות הענין דהקרבת הקרבנות, והיינו לפי שכל התחלות קשות⁵, ולכן היו קרבנות הנשיאים בהוספה יתירה כו', כמו הקרבת הקטורת ע"ג מזבח החיצון⁶, שע"ז יוכל להיות אח"כ עבודת הקרבנות באופן של תמידין כסדרן. ובענין זה יש חילוק בין הקטורת לשאר הקרבנות, שהקטורת שהוא בחי' מקיף, הי' ביום המשח אותו, כי גם משיחת המזבח בשמן המשחה קשור עם ענין המקיף (כמבואר שם ששמן המשחה הוא ממוצע בין פנימי למקיף, כי שמן הוא משקה, ובשמן המשחה הי' מעורב בשמים, שהו"ע הריח, שזהו תערובות בחי' פנימי ומקיף), ואילו שאר הקרבנות היו אחרי המשח אותו.

(ב) **ויובן** כל זה ע"פ משנת"ל⁷ בענין כלל ופרט, שאופן ההמשכה בכללות ההשתלשלות הוא בבחי' כלל ופרט. והמשל בזה מהאדם למטה, שכאשר עולה ברצונו לבנות בית, הנה ברצון זה אין עדיין פרטי הבית בגלוי, ורק כאשר בונה הבית בפועל אזי מתגלים כל הפרטים, ומ"מ, בהכרח לומר שגם בהרצון ישנם הפרטים (שלכן רק כאשר בנין הבית הוא בכל הפרטים אזי נשלם רצונו ויכול להתענג מהבית), אלא שאינם ניכרים בגלוי או שהם באופן נעלה יותר. וכן הוא גם בכללות

5) מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה.

1) פרשתנו ז, פד.

6) מנחות נ, א. פרש"י פרשתנו ז, יד.

2) שם, פח.

7) ד"ה וידבר אלקים דיום ב' דחה"ש

3) ראה גם לקו"ת פרשתנו כח, ב.

פ"ב ואילך (לעיל ע' ריז ואילך).

4) שם כט, א ואילך.

ההשתלשלות, וע"פ הסדר דמלמטה למעלה, דהנה, כל הנבראים דבי"ע כלולים בבחי' מלכות דאצילות, שזהו המאמר אחד דבראשית שהוא מאמר כללי, ואח"כ נפרטו כל פרטי הנבראים דמה רבו מעשיך הוי"ה⁸ ומה גדלו מעשיך הוי"ה⁹, ע"י עשרה מאמרות וחילופים ותמורות האותיות ועד לחילופים דחילופים ותמורות דתמורות כו"¹⁰, שעל ידם נתהוו הנבראים בתחלת הבריאה, וגם לאח"ז כל זמן משך קיומם, כפירוש הבעש"ט ז"ל¹¹ על הפסוק¹² לעולם הוי' דברך נצב בשמים, שהאותיות דעשרה מאמרות וחילופיהם ותמורותיהם הם נצבים לעולם בכל הברואים להחיותם ולקיימם. וכן הוא בשרש הענינים בעשר הספירות (כפירוש הזהר¹³ דמ"ש בראשית ברא אלקים את השמים ואת ארץ קאי על עשר הספירות), שתחילה¹⁴ כלולים כל הנבראים בבחי' חכמה, שהיא באופן של נקודה שאין בה התגלות פרטים עדיין, ורק בבחי' בינה מתגלים הפרטים, שזהו שבינה מציירא ציורין¹⁵. ולמעלה יותר הוא בבחי' מחשבה הקדומה דא"ק, שבה כלול כל סדר ההשתלשלות וכל הנבראים, וכידוע שרגלי א"ק מסתיימים בעשי"ה¹⁶, אלא שזהו בבחי' כלל, שזהו שכולם נסקרים בסקירה אחת¹⁷. ובא"ק גופא הנה בחי' כתר דא"ק (שזהו מה שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק¹⁸) הוא בבחי' כלל, והמחשבה דא"ק היא בבחי' פרט. ולמעלה יותר, הנה בחי' אוא"ס שלפני הצמצום הוא בבחי' כלל, ולאחר הצמצום הוא בבחי' פרט. ובפרטיות יש בחי' כלל ופרט באוא"ס שלפני הצמצום גופא, שהרי לפני הצמצום היתה עליית המחשבה דאנא אמלון¹⁹, וכיון שאין מלך בלא עם²⁰, לכך עלה ברצונו להאציל ולברוא, ושיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל²¹, הנה ענין ההשערה ששיער

(למהרח"י) פ"ב. תניא אגה"ק ס"כ (קלא, ב).
 לקו"ת תזריע כא, ג. מסעי צה, ב.
 (17) ע"פ ר"ה יח, א (וראה חדא"ג מהרש"א שם). וראה עטרת ראש שער ר"ה פ"ד ואילך.
 (18) ראה עץ חיים שער ט (שער שבה"כ) פ"ו. זהר הרקיע לזח"א טו, א. לקו"ת מסעי שם.
 (19) זהר — הובא במאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' ז. אד"ר — הובא בסהמ"צ להצ"צ קע, ב.
 (20) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. תניא שעהיוה"א רפ"ז (פא, ב).
 (21) ראה עץ חיים שער א (דרוש עיגולים ויושר) בתחילתו. מקדש מלך לזח"א שם. שער היחוד לאדמו"ר האמצעי פ"י ואילך.

(8) תהלים קד, כד.
 (9) שם צב, ו.
 (10) ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"א. פ"ב.
 (11) שם פ"א.
 (12) תהלים קיט, פט.
 (13) ח"א רנו, ב. וראה אוה"ת בראשית תפז, סע"ב ואילך. ד"ה בראשית ברא תרנ"א (סה"מ תרנ"א ע' פא ואילך).
 (14) בהבא לקמן — ראה ד"ה וידבר גוי ושבתה תרע"ג (סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' רנ ואילך).
 (15) ראה סה"מ תרצ"ב ע' כ. וש"נ.
 (16) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ד. שער ג (שער סדר אצילות

בעצמו בכח הוא בבחי' פרט, והמחשבה דאנא אמלוך היא בבחי' כלל. וכן הוא גם באופן המשכת האור שהוא בבחי' כלל ופרט, שתחילה נמשך האור בהרשימה, שכוללת בתוכה את כללות האור שנמשך אח"כ בהקו, והוא בבחי' כלל, ואח"כ נפרט לפרטים כו'.

וטעם הדבר (שהמשכה צריכה להיות באופן של כלל ופרט) הוא, מפני שהעולמות אינם בערך לגבי אוא"ס, והיינו, שאפילו האור שיש לו שייכות לעולמות ואפילו מה שנמדד לפי ערך העולמות, הרי אינו בערך לגבי העולמות כלל, ולכן הוצרך להיות מתחילה ההמשכה בבחי' כלל, שע"ז נתעלם האור ובא בהגבלה, ועי"ז נעשים גם הפרטים בערך להתלבש בכלים. והמשל על זה הוא מהשפעת השכל מן המשפיע אל המקבל, שצריך לצמצם תחילה אור השכל, דבצמצום זה יש ב' אופנים, אופן הא', שאינו משפיע רק אפס קצהו בלבד, שזהו צמצום גמור ובחי' העלם לגמרי, שמעלים לגמרי עיקר השכל, שאופן זה הוא במקבל שאינו בערך כלל לגבי המשפיע, שלכן צריך המשפיע לצמצם את עצמו בבחי' צמצום גמור. ואופן הב', כשהמקבל הוא בערך לגבי המשפיע, אלא שאינו יכול לקבל את השכל כמו שהוא אצל המשפיע מצד הריבוי אור שמאיר בו, ולכן צריך להשפיע לו בדברים קצרים, שיש בהם כל אור השכל, אלא שבא בהגבלה כו', כמשנת"ל בארוכה²² כפי שהענין הוא בהמשל, שמזה יובן גם הנמשל למעלה.

(ג) **אמנם** אע"פ שבכלל מאיר ריבוי האור יותר מאשר בפרט, מ"מ, שורש הפרט הוא למעלה יותר מהכלל²³. ויובן מכמו שהוא בחכמה ובינה, שחכמה היא נקודת השכל, שזהו הכלל שממנו נמשכים כל הפרטים דבינה, הנה אף שהבינה מקבלת מהחכמה, שהרי החכמה נקראת ראשית, שזהו"ע הראש (ובלשון נקבה נקרא ראשית), כמו ראש האדם שכולל כל חיות הגוף, וכמו ראש השנה שכולל את החיות דכל השנה²⁴, וכמו"כ נקראת החכמה ראשית, לפי שכוללת את כל העשר ספירות, וכולם מקבלים ממנה, וא"כ, גם הבינה מקבלת מהחכמה, מ"מ, הנה דוקא ע"י ריבוי הפרטים דבינה ניתוסף באור השכל, ועד שע"ז מגיעים לעומק השכל שלא הי' כלול בנקודת החכמה, והיינו, לפי שיש

(23) ראה גם ד"ה וידבר אלקים הנ"ל פ"ח (לעיל ע' רכג ואילך).

(22) ד"ה וידבר אלקים הנ"ל פ"ג"ד (לעיל).
ס"ע ריח ואילך).

(24) לקו"ת דרושים לר"ה נח, א.

לבינה שורש מיוחד בכח המשכיל, למעלה יותר מכח החכמה. וכמו שהוא במעין ונהר, שאף שמי הנהר באים מן המעין, מ"מ, דוקא בנהר באים המים בריבוי והתרחבות יותר מכמו שהם בהמעין, וכמארז"ל²⁵ נהרא מכיפי" מיברך, שרוב גודל הנהר הוא מן התהום. וזהו ענין בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש²⁶, וכמו באב ואם למטה, שאף שבטפת האב כלולה כל מציאות הולד, מ"מ, כדי שתהי' התהוות מציאות הולד בבנין שלם דציור רמ"ח אברים ושס"ה גידים, הרי זה דוקא ע"י השהי' תשעה חדשים בבטן האם²⁷.

וכמו"כ מצינו בענין קול ודיבור, כדאיתא בזהר²⁸ שהם כלל ופרט, שהרי קול ודיבור הם בבחי' חומר וצורה, שקול הוא חומר האותיות שאין בו עדיין התחלקות פרטים, וממנו נמשכים ומתגלים פרטי אותיות הדיבור²⁹, ומ"מ, יש יתרון בהפרטים שבדיבור על הכלל דקול, שהרי בהכלל דקול אין האדם יכול לגלות לזולתו רצונו וחפצו, כי אם ע"י הפרטים שבדיבור דוקא. וכמו"כ ישנו יתרון בהפרט דדיבור³⁰, שע"י התרחבות הדיבור ניתוסף חידוש בהשכל, ועד שמגיע עי"ז לעומק השכל, וזהו הטעם שלימוד התורה צ"ל בדיבור דוקא, ולא מספיק הלימוד במחשבה, כמ"ש³¹ חיים הם למוצאיהם, ודרשו חז"ל³² א"ת למוצאיהם אלא למוצאיהם, למוצאיהם בפה דוקא. וכמו"כ בתפלה, שאף שעיקרה הוא כוונת הלב, מ"מ, ע"י הדיבור ניתוסף חיות כו', וכפי שרואים במוחש שלפעמים יתבונן האדם בפירוש המילות כו' ואעפ"כ לא יתעורר מזה, ודוקא עי"ז שאומר אותיות התפלה בקול אזי ניתוסף לו חיות פנימי, וכידוע שקול מעורר הכוונה³³, והיינו, לא רק קול ניגון, אלא אפילו קול פשוט, שגם זה מעורר את הכוונה הפנימית.

וכן הוא גם בהשפעת הרב לתלמיד, שעם היות השפעה זו מחיצוניות שכל הרב בלבד, שזהו אור השכל השייך להמקבל, ואילו פנימיות

אוה"ת שה"ש ח"ב ע' תלה ואילך. סה"מ תר"ם ח"ב ע' קנא. תרנ"ט שם.

(31) משלי ד, כב.

(32) עירובין נד, א.

(33) ראשית חכמה בשער הקדושה פט"ו.

שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ה. סק"א ס"ג. וראה ד"ה כימי צאתך דש"פ צו ס"ב (לעיל ע' קנו ואילך).

(25) שבת סה, ב. נדרים מ, א ובפי' הרא"ש

שם.

(26) נדה מה, ב.

(27) ראה סה"מ תרנ"ט ע' ג ואילך.

(28) ראה זהר ח"א רמו, ב. ח"ב ג, א.

ביאורה"ז לאדמו"ר האמצעי לו, ב ואילך. אוה"ת ויחי ח"ו תתשמג, ב ואילך.

(29) ראה סידור עם דא"ח רלו, ג ואילך.

(30) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' נ.

ועצם שכל הרב הוא באופן של צמצום וסילוק לגמרי (כנ"ל ס"ב), מ"מ, הנה לא זו בלבד שע"י ריבוי היגיעה יכול התלמיד להגיע לפנימיות ועצם שכל הרב שלמעלה מהשכל השייך אל התלמיד אפילו כפי שנכלל בשכל הרב, אלא עוד זאת, שע"י ההשפעה להתלמיד שבה מתפרט השכל לריבוי פרטים, ניתוסף אצל הרב עומק חדש שנמשך מכח המשכיל שלא הי' אצלו לפני ההשפעה, כמאמר³⁴ הרבה למדתי מרבתי, ומחבירי יותר מרבתי, ומתלמידי יותר מכולן, ובפרט כאשר התלמיד שואל קושיות כו', שואל כענין³⁵, וכמ"ש הרמב"ם³⁶ שהתלמיד בשאלותיו מוציא מהרב חכמה מפוארה.

והדוגמא מזה יובן גם למעלה באופן המשכת האור שהוא בבחי' כלל ופרט, כנ"ל שהרשימה היא בבחי' כלל לגבי הקו, שלא זו בלבד שבקו מתגלה בדרך קצרה כל מה שכלול בנקודת הרשימה (וכידוע שהקו הוא בחי' ממוצע שעל ידו יומשך להיות בחי' השטח), שהו"ע התגלות שורש ומקור הקו כפי שנמצא בנקודת הרשימה, אלא עוד זאת, שמתגלה בהקו גם האור שבבחי' הרשימה שהוא למעלה משרש ומקור הקו, דכיון שענין הרשימה הוא רושם מהאור שהי' לפני³⁷, הרי זה כולל את כל האור שלפני הצמצום, גם העיגול הגדול שהוא בבחי' סובב בערך הקו, שזהו האור שנסתלק ע"י הצמצום, אך ע"י הרשימה נמשך ומתגלה בהקו גם אור זה (שזהו מה שמבואר³⁸ שהמשכת הקו היא מן העיגול כו'), ויתירה מזה, שמתגלה בהקו גם האור שלמעלה מסובב וממלא כפי שהם לפני הצמצום.

(ד) **ויש** לקשר ענין זה עם דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחת ש"פ נשא תש"ד³⁹ (שגם אז היתה הקביעות ב"ב סיון, כקביעות שנה זו), בביאור דברי המשנה במסכת אבות⁴⁰ בענין כל העוסק בתורה לשמה, שמגלין לו רזי תורה ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק (דלכאורה אינו מובן, הרי נהר מקבל מהמעין, וא"כ, לאחרי אומרו שנעשה כמעין המתגבר, מהי ההוספה וכנהר שאינו פוסק), ומבאר, שישנה נקודת ההשכלה ונקודת התמצית⁴¹. וכיון שכאשר נקודת ההשכלה נמשכת מכח

(38) עץ חיים שער א (דרוש עגולים ויושר)

ענף ב.

(39) ספר השיחות תש"ד ע' 146.

(40) רפ"ו.

(41) ראה סה"מ תרנ"ט ע' עה.

(34) תענית ז, א.

(35) אבות פ"ה מ"ז.

(36) הל' ת"ת ספ"ה.

(37) ראה סה"מ תרנ"ט ע' עז.

המשכיל מתחיל בה ענין של ציור ׀והיינו, דאע"פ שנקודת ההשכלה שנמשכת ממוח החכמה שהוא קר ולח היא כמו מעין שנובע טיפין טיפין (כמבואר בהדרושים בענין מעין גנים באר מים חיים⁴²), מ"מ, הרי זה בבחי' ציור של נקודה⁴³], לכן יכול להיות בה ענין של פירוד מכח המשכיל, ולכן צ"ל כמעין המתגבר דוקא, שמחובר תמיד להמקור. וכנהר שאינו פוסק, הו"ע דנהר מכיפי' מיברך. ויש להוסיף בזה, שהחילוק בין מעין המתגבר לנהר שאינו פוסק הוא ע"ד החילוק שבין נקודת ההשכלה ונקודת התמצית, שנקודת ההשכלה היא הנקודה שבבחי' כלל קודם שנתפרט לפרטים, ונקודת התמצית היא הנקודה הכללית כפי שהיא לאחרי ההשגה בריבוי הפרטים דבינה, שלכן יש בה ב' המעלות, הן מעלת הכלל והן מעלת הפרט. ועי"ז באים גם לבחי' הכלל שהוא למעלה משייכות אל הפרטים להיות מקור אליהם. דהנה, אף שנתבאר לעיל⁴⁴ שענין הכלל עצמו מורה שיש בו פרטים שהוא הכלל שלהם, וכן ענין הפרט עצמו מורה שהוא חלק מן הכלל, והיינו, שהכלל יש לו שייכות להפרטים, מ"מ, ישנו גם כלל שהוא למעלה משייכות אל הפרטים להיות מקור אליהם, ונקרא כלל בשם המושאל בלבד. ובענין זה יש מעלה בהפרטים דבינה על הכלל דחכמה, שע"י הפרטים דבינה באים גם להכלל שלמעלה משייכות לפרטים. וזהו גם מש"נ⁴⁵ כי תבואו אל הארץ גו' ושבתה הארץ שבת להוי' שש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהי' לארץ, שהם ג' מדריגות הנ"ל. ושבתה הארץ שבת להוי' הו"ע הכלל שלפני הפרטים. ולאח"ז באים הפרטים שנמשכים ומתגלים מן הכלל, שזהו"ע שש שנים תזרע שדך גו'. ועי"ז באים להכלל שלמעלה משייכות לפרטים, שזהו"ע ובשנה השביעית שבת שבתון יהי' לארץ.

(ה) **ועפ"ז** יובן גם בענין חנוכת המזבח, שכתוב אחד אומר זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו, וכתוב אחד אומר זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו. דמ"ש זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו הוא הכלל שלפני הפרטים שממנו נמשכים הפרטים, והו"ע של נתינת כח לקרבנות הפרטיים של כל אחד מי"ב הנשיאים. וענינו בספירות הוא כפי שהעשר ספירות הם בבחי' כלל, שזהו מה שאמרו רז"ל⁴⁶ שאותו היום

44) ד"ה בעשרה מאורות דש"פ בהו"ב מבה"ח סיון, פ"ב (לעיל ע' קצב ואילך).

45) ר"פ בהר.

46) שבת פז, ב. ב"ר פ"ג, ט. במדב"ר

פי"ג, ו.

42) ראה ד"ה זה תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א ר, סע"א ואילך. סה"מ תרצ"א ע' שלח ואילך).

43) ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' עג.

נטל עשר עטרות, ומבואר בזה⁴⁷, שהו"ע עשר הספירות כפי שכלולים בחכמה, או כפי שכלולים בכתר, שזהו דיוק הלשון (עשר) עטרות דוקא. ומ"ש זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו הוא הכלל שלאחרי הפרטים, והיינו, שע"י הפרטים מגיעים לבחי' הכלל שלמעלה משייכות לפרטים.

ו) **והנה** מעלת הפרטים על הכלל מצינו גם בתורה, שהיא באופן של כלל ופרט, החל מהכלל דעשה"ד כפי שנאמרו בדיבור אחד מה שאי אפשר לבשר ודם לומר כן⁴⁸, ועד"ז הכלל דב' דברות הראשונות אנכי ולא יהי' לך שהם כללות התורה כולה⁴⁹, ועד להכלל דתושב"כ שממנו נמשכים על הפרטים דתושב"ע"פ, ומ"מ, יש מעלה בהפרטים דתושב"ע"פ לגבי הכלל דתושב"כ⁵⁰, ועד שאמרו חז"ל חמורין דברי סופרים יותר מדברי תורה⁵¹, ויתירה מזה, חביבין דברי סופרים יותר מדברי תורה⁵², והיינו, לפי שע"י העיון והגיעה בתושב"ע"פ מגיעים למעלה מבחי' הכלל דתושב"כ [ולהעיר, שבהדרושים⁵³ שבהם נתבארה מעלת הבינה על החכמה, הובאו ג' משלים, אשה, דיבור ותושב"ע"פ]. וכיון שענין זה נעשה ע"י עבודתם של ישראל, אזי גדלה גם החביבות דישראל, וכמשנת"ל⁵⁴ בפירוש מארוז"ל⁵⁵ חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה, שהחביבה היותר גדולה היא חיבתן של ישראל, שלכן, הנה גם התורה שהיא חביבה אצלו ית', ניתנה לישראל דוקא, שהם לומדים התורה באופן של הבנה והשגה, שע"י נעשית תורתו, שנקראת על שמו⁵⁶, ועד שיכולים ולא עוד אלא שצריכים לחדש חידושים בתורה⁵⁷. ועז"נ⁵⁸ כי לקח טוב נתתי לכם תורתי על תעזובו, כפירוש הבעש"ט⁵⁹ שלקח טוב נתתי לכם קאי על גליא שבתורה (שעל זה אמרו חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה), לפי שלימודה הוא בהבנה והשגה באופן שנעשית שלו, ועד שמחדש בה חידושים כו', ותורתי אל

ת"ר"ם שבהערה 30.
 54 בד"ה בשעה שעלה משה למרום דליל א' דחה"ש פ"ב ואילך (לעיל ע' רו ואילך).
 55 אבות פ"ג מ"ד.
 56 ע"ז יט, א.
 57 ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ב.
 תניא אגה"ק סכ"ו (קמה, א).
 58 משלי ד, ב.
 59 סד"ה חביב אדם תש"ב (סה"מ תש"ב ע' 109) — הובא בד"ה בשעה שעלה משה למרום הנ"ל.

47 ראה אוה"ת ר"פ שמיני. סה"מ תרע"ח ע' ערה. תש"ד ע' 198. תש"ה ע' 174.
 48 מכילתא עה"פ יתרו כ, א.
 49 תניא רפ"כ.
 50 ראה גם ד"ה וידבר אלקים הנ"ל פ"ט (לעיל ע' רכד).
 51 משנה סנהדרין פח, ב. תניא רפ"ח.
 אגה"ת פ"ט. וראה עירובין כא, ב.
 52 ירושלמי ברכות א, ד. סנהדרין פ"א ה"ד. ע"ז פ"ב ה"ז.
 53 ראה מאמרי אדה"ז, אוה"ת וסה"מ

תעזובו קאי על פנימיות התורה (שעל זה אמרו חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה), שבה נרגש שהתורה היא חכמתו ורצונו ית', תורת דייקא, ולכן, ע"י לימוד פנימיות התורה פועלים שגם לימוד נגלה דתורה יהי' כדבעי, שלא יהי' הלימוד להתגדר בה כו'⁶⁰, ולא זו בלבד שהוא ילמד תורה, אלא גם התורה תלמד אותו⁶¹. ועוד זאת, שהעוסק בתורת יודע דאל תעזובו, שאין ישראל נעזבין ח"ו, אלא הם מושגחים מאתו ית' בכל מקום ובכל זמן בהשגחה בפרטי פרטיות⁶², ובאופן שנמשך להם טוב הנראה והנגלה, וכמ"ש⁶³ ואוצרך הטוב לנו תפתח, הטוב לנו דייקא⁶⁴, ועד לעצם הטובה שתומשך בגאולה האמיתית והשלימה, שאז יקויים היעוד ישקני מנשיקות פיהו⁶⁵, שהו"ע גילוי תורתו של משיח, שילמד תורה את כל העם⁶⁶, כולל גם האבות ומשה רבינו שלמדו ויודעין כבר כל התורה הנגלית כולה, והיינו, לפי שמישח ילמד פנימיות התורה (כמבואר בשער האמונה⁶⁷). וכל זה נעשה ע"י היגיעה בהפרטים דתושבע"פ, ובפרט בתורת החסידות שהיא מעין הגילוי דתורתו של משיח, וזוהי ההכנה להגילוי דלעתיד לבוא באופן שכולם ידעו אותו⁶⁸, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

(64) ראה סה"מ תרפ"ז ע' כא. תרצ"ו ע' 40.
 (65) שה"ש א, ב. וראה אותיות דרע"ק אות ז. יל"ש ישעי' רמז תכט בתחילתו.
 (66) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א"ב.
 (67) פנ"ו ואילך. לקו"ת שם.
 (68) ירמי' לא, לג.

(60) ראה קונטרס עץ החיים פי"ב ואילך.
 (61) ראה סה"מ תש"א ע' 54. וראה גם סה"מ תש"ב שם.
 (62) סד"ה חביב אדם הנ"ל.
 (63) פיוט "שערי שמים פתח ואוצרך הטוב לנו תפתח" שאומרים בסוף נעילה ובהושענא רבה.